

Powszechność nauczania języków obcych w roku szkolnym 2011/2012

Opracowała:
Anna Braunek – Wydział Informacji i Promocji ORE

Warszawa, luty 2013

Wstęp

Podstawowym celem kształcenia językowego jest zdobycie przez uczniów umiejętności porozumiewania się w języku obcym w mowie i piśmie. Odsetek osób uczących się języka obcego stale się zwiększa, co świadczy o dostosowaniu metod kształcenia w zakresie kompetencji językowych do wyzwań związanych z integracją europejską. *Pierwszy język obcy jest nauczany od początku szkoły podstawowej. W gimnazjum uczeń kontynuuje naukę tego języka oraz rozpoczyna naukę drugiego języka obcego... Każdy uczeń liceum uczy się co najmniej dwóch języków obcych... Uczeń może uczyć się w szkole dwóch lub trzech języków obcych, jednak pierwszy język obcy musi być kontynuowany od szkoły podstawowej do końca gimnazjum... Zawarty w nowej podstawie programowej opis wymagań w zakresie języka obcego na wszystkich etapach edukacyjnych powiązany jest z dokumentem „Europejski System Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie” – opracowywanym na zlecenie Rady Europy¹. Nauczanie języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego rozpoczyna się już w pierwszej klasie szkoły podstawowej². Nauczanie języka obcego w ramach dodatkowych zajęć edukacyjnych wprowadzone zostaje przez dyrektora danej szkoły do szkolnego planu nauczania po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady rodziców.*

Raport zawiera analizę danych dotyczących nauczania języków obcych na wszystkich etapach edukacji w roku szkolnym 2011/2012. Dane statystyczne zostały zebrane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w Systemie Informacji Oświatowej (SIO) i przedstawiają stan na dzień 30 września 2011 roku. Archiwalne raporty dostępne są w Bibliotece Cyfrowej Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE)³. W tekście dokładnie omówiono przede wszystkim cztery najpowszechniej nauczane języki obce, tj. angielski, niemiecki, rosyjski i francuski oraz pozostałe, takie jak: włoski, hiszpański, łaciński i grecki i grupę „inne języki”⁴. Dane prezentowane w opracowaniu wyrażone zostały w ujęciu liczbowym i procentowym. Wyniki

¹ Podstawa programowa z komentarzami. Tom 3. *Języki obce w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum*

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4 poz. 17).

³ Biblioteka Cyfrowa ORE www.bc.ore.edu.pl

⁴ Takie, które są rzadziej nauczane w szkołach np.: irlandzki, portugalski, słowacki.

powszechności nauczania poszczególnych języków obcych, nazwane w raporcie wskaźnikiem powszechności, mierzone są stosunkiem liczby uczniów uczących się danego języka do ogólnej liczby uczniów w danym typie szkoły. Tabele i wykresy, obrazujące przedmiot opracowania, najczęściej przedstawione są w układzie według typów szkół i województw.

I. Nauczanie języków obcych według typów szkół

W rozdziale zostały zaprezentowane dane dotyczące uczniów uczących się języków obcych obowiązkowo i dodatkowo, we wszystkich typach szkół w roku szkolnym 2011/2012. Język dodatkowy jest nauczany w ramach dodatkowych zajęć edukacyjnych⁵. Uwzględniono języki obce, których uczy się największa liczba uczniów tj.: angielski, niemiecki, rosyjski i francuski oraz mniej popularne – hiszpański, włoski, łaciński, grecki i języki z grupy „inne”. Ze względu na brak opracowania raportu w roku szkolnym 2010/2011 dynamikę przemian ukazano w porównaniu do roku 2009/2010. W roku szkolnym 2011/2012 według danych Systemu Informacji Oświatowej, w Polsce ogółem uczyło się 4 799 907 uczniów, w tym języków obcych 4 647 233; w porównaniu do roku szkolnego 2009/2010 ogólna liczba uczniów zmniejszyła się o 276 311, a liczba uczących się języków zmalała o 259 031. Dane liczbowe i procentowe dotyczące uczniów uczących się poszczególnych języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego, we wszystkich typach szkół łącznie w roku szkolnym 2011/2012 przedstawia tabela 1 oraz wykres A.

Tabela 1. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach ogółem w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów*
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	4 405 750	86,2%	4 398 940	91,6%	- 0,2%
język niemiecki	1 712 440	33,5%	1 868 809	38,9%	9,1%
język rosyjski	229 570	4,5%	245 672	5,1%	7,0%
język francuski	137 710	2,7%	142 615	3,0%	3,6%
język hiszpański	24 080	0,5%	39 748	0,8%	65,1%
język włoski	12 470	0,2%	16 361	0,3%	30,9%
język łaciński	25 410	0,5%	21 619	0,5%	- 14,9%
język inny	2 860	0,1%	1 868	0,6%	- 34,6%

* zmianę wyrażoną w % rozumiemy jako wzrost lub spadek liczby uczniów uczących się języków obcych, w porównywanych latach szkolnych, wyrażony w procentach. Znak (-) przed procentem oznacza spadek.

⁵ Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2012 r. Nr 37).

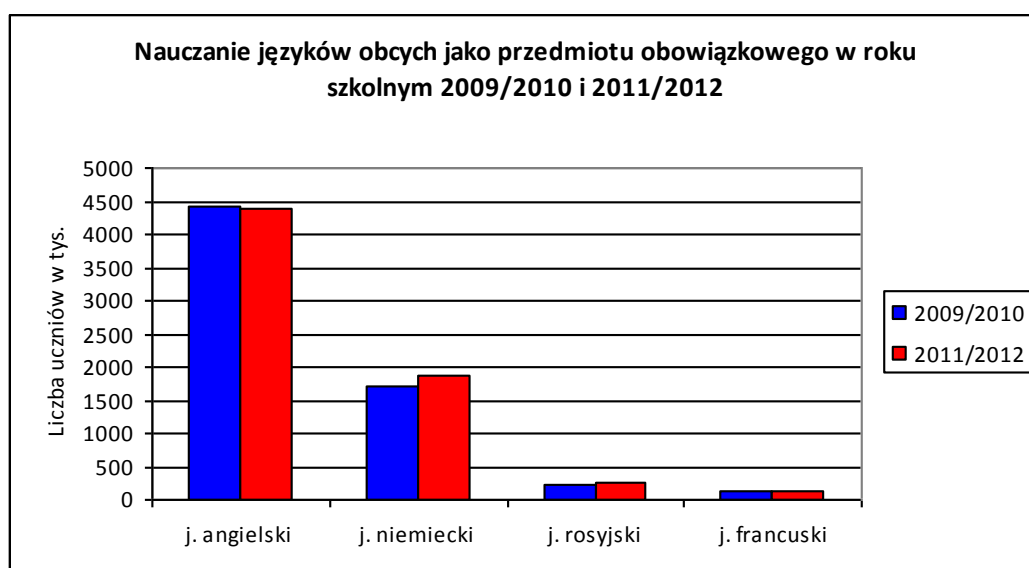
Dane obrazujące powszechność nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego pokazują, że w całym systemie szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych dominuje język angielski, którego w roku szkolnym 2011/2012 obowiązkowo uczyło się 91,6% ogółu uczniów, języka niemieckiego 38,9%, rosyjskiego 5,1% i francuskiego 3,0% ogółu uczniów. W dalszej kolejności są języki: hiszpański 0,8%, języki z grupy „inne” 0,6%, łaciński 0,5% i włoski 0,3%.

W stosunku do roku szkolnego 2009/2010 liczba uczniów uczących się języka angielskiego zmalała nieznacznie o 0,2%, natomiast wzrosła liczba uczących się języka niemieckiego o 9,1%, rosyjskiego o 7,0% oraz języka francuskiego o 3,6%. Największy wzrost odnotowano dla języka hiszpańskiego (o 65,1%) i włoskiego (o 30,9%). Znacznie spadł procent uczniów uczących się łaciny (o 14,9%) i języków z grupy „inne” (o 34,6%).

Analiza procentowych wskaźników powszechności nauczania (stosunek liczby uczniów uczących się danego języka do liczby uczniów ogółem) pozwala stwierdzić, że na przestrzeni omawianych lat szkolnych wzrosła liczba uczniów uczących się obowiązkowo języków: angielskiego i niemieckiego o 5,4%, nieznacznie rosyjskiego o 0,6% i francuskiego o 0,3%.

Struktura powszechności nauczania pozostałych języków utrzymywała się na podobnym poziomie.

Wykres A. Nauczanie języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach ogółem, w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Dynamikę przemian w zakresie nauczania języków obcych jako przedmiotu dodatkowego prezentuje tabela 2.

Tabela 2. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu dodatkowego we wszystkich typach szkół łącznie w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów**
	Liczba uczniów	Udział procentowy *	Liczba uczniów	Udział procentowy*	
język angielski	214 430	90,4%	100 471	17,08%	-53,1%
język niemiecki	499 610	43,3%	345 840	58,79%	-30,8%
język rosyjski	brak danych	brak danych	75 040	12,58%	brak danych
język francuski	41 200	3,5%	30 693	5,22%	-25,5%

* udział procentowy mierzony stosunkiem liczby uczniów uczących się danego języka dodatkowo do ogólnej liczby uczniów uczących się języków obcych dodatkowo.

** zmianę wyrażoną w % rozumiemy jako wzrost lub spadek liczby uczniów uczących się języków obcych, w porównywanych latach szkolnych, wyrażony w procentach. Znak (-) przed procentem oznacza spadek.

Ogólna liczba uczniów uczących się dodatkowo języków obcych w roku szkolnym 2011/2012 wynosiła 588 225. Z danych zawartych w tabeli wynika, że najwięcej uczniów w minionym roku szkolnym uczyło się dodatkowo: języka niemieckiego (345 840) i angielskiego (100 471). W porównaniu z rokiem 2009/2010 liczba uczniów uczących się trzech wymienionych w tabeli języków zmalała. Największy spadek bezwzględny (113 959) i względny (53,1%) odnotowano w przypadku języka angielskiego. Brak danych dotyczących języka rosyjskiego w roku szkolnym 2009/2010 uniemożliwił określenie przyrostu lub spadku liczby uczących się tego języka dodatkowo.

Dla pełniejszego obrazu powszechności nauczania języków obcych przedstawiono wskaźniki powszechności nauczania języków obcych, z uwzględnieniem języka obcego jako przedmiotu dodatkowego, na przestrzeni porównywanych dwóch lat. Dane te przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Wskaźniki powszechności nauczania języków obcych w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Języki	% ogólnej liczby uczniów					
	rok szkolny 2009/2010			rok szkolny 2011/2012		
	obowiązkowo	dodatkowo	łącznie	obowiązkowo	dodatkowo	łącznie
język angielski	86,2	4,2	90,4	91,6	2,1	93,7
język niemiecki	33,5	9,8	43,3	38,9	7,2	46,1
język francuski	2,7	0,8	3,5	3,0	0,6	3,6
język rosyjski	4,5	brak danych	brak danych	5,1	1,56	6,66

Największy wzrost daje się zauważyć w przypadku języka angielskiego i niemieckiego, mniejszy w przypadku języka rosyjskiego i najmniejszy – francuskiego.

Najczęściej nauczaniem językiem obcym był język angielski, którego uczyło się najwięcej dzieci i młodzieży; jego wskaźnik powszechności, pomimo niżu demograficznego z każdym rokiem wzrasta. Kolejnymi językami pod względem powszechności nauczania były: niemiecki, a następnie rosyjski i francuski. Takie uszeregowanie powszechności nauczania języków obcych w szkołach utrzymuje się na przestrzeni analizowanych lat. Od roku szkolnego 2008/2009, w związku z wprowadzaną reformą, następuje wyraźna tendencja wzrostowa w powszechności nauczania omawianych języków obcych.

Procentowe wskaźniki powszechności nauczania języków obcych w poszczególnych typach szkół są bardzo zróżnicowane i odbiegają od struktury powszechności dla wszystkich typów szkół łącznie. Aby uzyskać pełniejszy obraz, przeprowadzono analizę przemian i osiągniętego stanu w zakresie nauczania języków obcych, w różnych typach szkół.

1.1. Szkoły podstawowe

Z przyczyn demograficznych systematycznie maleje liczba uczniów w szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2011/2012 w tych szkołach było 2 178 589 uczniów. W rozdziale tym przedstawiono dynamikę przemian w nauczaniu języków obcych w szkołach podstawowych. W tabelach przedstawiono dane dotyczące liczby uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych w szkole podstawowej ogółem.

Tabela 4. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów*
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	1 953 380	87,4%	2 014 171	92,45%	3,11%
język niemiecki	239 640	10,7%	162 762	7,47%	32,08%
język rosyjski	19 060	0,8%	10 042	0,46%	47,32%
język francuski	6 230	0,3%	6 185	0,28%	0,64%

* zmianę wyrażoną w % rozumiemy jako wzrost lub spadek liczby uczniów uczących się języków obcych, w porównywanych latach szkolnych, wyrażony w procentach.

Uczniowie szkół podstawowych stanowią największą grupę wśród wszystkich uczniów uczących się języków obcych. W roku szkolnym 2011/2012 najwięcej dzieci uczyło się języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego 2 014 171 uczniów (92,5% ogółu uczniów), języka niemieckiego 162 762 uczniów (7,5% ogółu uczniów), języka rosyjskiego 10 042 uczniów (0,5% ogółu uczniów), najmniej języka francuskiego 6 185 uczniów (0,3% ogółu uczniów).

W stosunku do roku szkolnego 2009/2010 odnotowano wzrost liczby uczniów uczących się języka angielskiego o 3% (60 791). Natomiast zmniejszyła się liczba uczniów uczących się języków: niemieckiego o 32,08% (76 878 uczniów), rosyjskiego – o 47,32% (9 018). Liczba uczących się języka francuskiego pozostała na podobnym poziomie.

Poza czterema językami wymienionymi w powyższym zestawieniu, uczniowie szkół podstawowych w roku szkolnym 2011/2012 uczyli się również innych języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego. Języka hiszpańskiego uczyło się 2 025 uczniów – o 835 więcej niż w roku 2009/2010, języka włoskiego 229 uczniów – o 179 więcej niż w okresie minionych dwóch lat. Znaczny wzrost nastąpił w nauczaniu mniej popularnych języków obcych, których w roku sprawozdawczym uczyło się 790 uczniów, tj. o 595 więcej niż w roku 2009/2010. W sumie obowiązkowo innych języków obcych (łącznie z hiszpańskim i włoskim) w roku szkolnym 2011/2012 uczyło się 3 044 uczniów.

Wielu uczniów szkół podstawowych uczyło się również języków obcych dodatkowo. Najliczniejszą wśród nich grupę stanowili uczniowie uczący się języka angielskiego: 51 448, co stanowi 2,4%, najmniejszą – uczący się języka francuskiego – 10 947 (0,5%). Języka niemieckiego jako dodatkowego uczyło się 167 040 (7,7%) uczniów, a rosyjskiego 39 199 osób (1,8%). Wśród rzadziej wybieranych języków 1 800 uczniów uczyło się języka hiszpańskiego, włoskiego – 405 osób, a innych języków – 642 osoby. Łącznie, innych języków w analizowanym roku szkolnym 2011/2012, na poziomie szkół podstawowych uczyło się 2 847 uczniów.

Łącznie – języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego – w szkołach podstawowych w minionym roku szkolnym uczyło się 94,9% ogółu uczniów, języka niemieckiego 15,2%, języka rosyjskiego 2,3%, a języka francuskiego 0,8%.

Na pełniejszą analizę powszechności nauczania języków obcych w mieście i na wsi pozwalają dane zawarte w tabeli 5.

Tabela 5. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach podstawowych z podziałem na miasto i wieś w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Miasto

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	1 171 780	brak danych	1 217 935	55,90%	3,94%
język niemiecki	130 320	brak danych	87 470	4,01%	32,88%
język rosyjski	3 050	brak danych	1 427	0,07%	53,11%
język francuski	5 620	brak danych	5 759	0,26%	2,49%

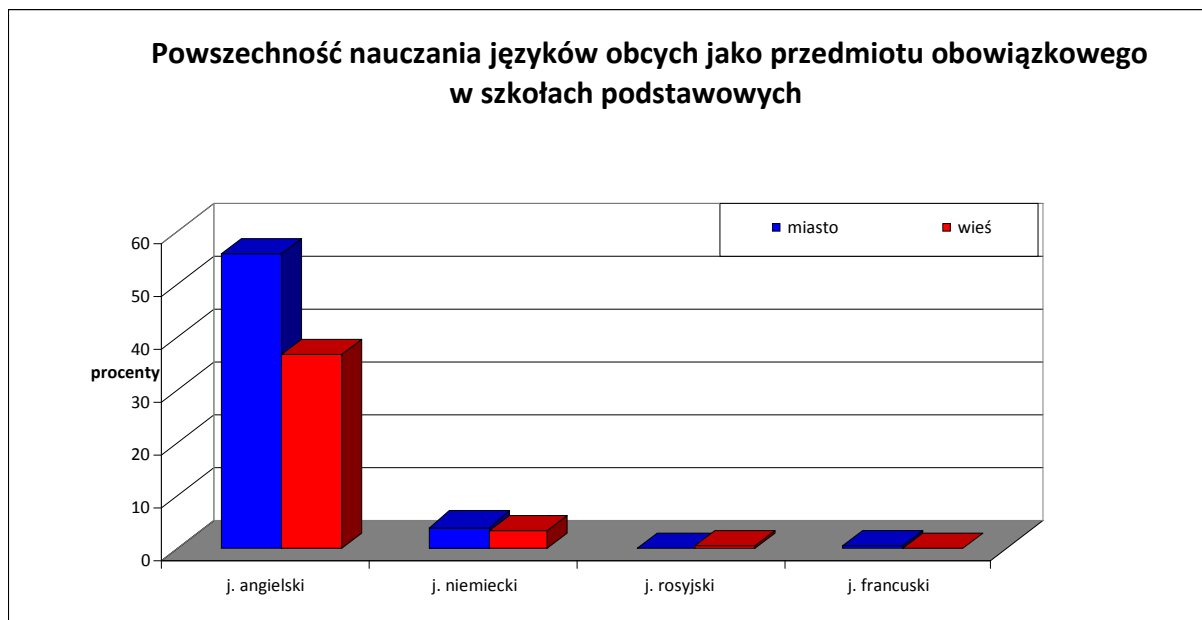
Wieś

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	781 610	brak danych	796 236	36,55%	1,87%
język niemiecki	109 320	brak danych	75 292	3,46%	31,13%
język rosyjski	16 010	brak danych	8 615	0,40%	46,16
język francuski	61	brak danych	426	0,02%	598,36%

Uwaga: w raporcie dotyczącym roku szkolnego 2009/2010 wskaźnik powszechności nauczania poszczególnych języków dla wsi i miasta nie był obliczony.

Język angielski był obowiązkowym językiem obcym zarówno w szkołach miejskich jak i wiejskich, na drugim miejscu znalazł się język niemiecki. W szkołach miejskich najmniej uczniów uczyło się języka rosyjskiego, natomiast w szkołach wiejskich – francuskiego, choć w roku szkolnym 2011/2012 nastąpił wzrost liczby uczniów uczących się języka francuskiego o 365 osób.

Wykres B. Wskaźniki powszechności nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2011/2012

Wykres B ilustruje powszechność nauczania języków obcych w szkołach podstawowych z uwzględnieniem podziału na szkoły miejskie i wiejskie w roku szkolnym 2011/2012.

W przypadku języka angielskiego wskaźnik powszechności nauczania w szkołach miejskich był o 19,4% wyższy niż w szkołach wiejskich, a języka niemieckiego o 0,6%.

Wskaźnik powszechności nauczania języka rosyjskiego był prawie sześciokrotnie wyższy w szkołach wiejskich, natomiast wskaźnik powszechności języka francuskiego miał trzynastokrotną przewagę w szkołach miejskich.

1.2. Gimnazja

Gimnazja w polskim systemie oświaty pojawiły się ponownie 1 września 1999 roku. Uczęszcza do nich młodzież w wieku 13-16 lat. W gimnazjum młodzież rozpoczyna obowiązkową naukę drugiego języka obcego. W tabeli 6 przedstawiono dane dotyczące liczby uczniów uczących się języków obcych w gimnazjach w całym kraju, w tabeli 7 zaś – z podziałem na miasto i wieś, w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012.

Tabela 6. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w gimnazjach w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	1 113 840	84,2%	1 142 601	94,43%	2,58%
język niemiecki	503 940	38,1%	832 595	68,81%	65,22%
język rosyjski	47 160	3,6%	94 822	7,84%	101,66%
język francuski	22 180	1,7%	44 664	3,69%	101,35%

W roku szkolnym 2011/2012 w gimnazjach w kraju najwięcej uczniów uczyło się języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego 1 142 601 osób (94,4% ogółu uczniów), języka niemieckiego – 832 595 osób (68,8% ogółu uczniów), języka rosyjskiego – 94 822 osób (7,8% ogółu uczniów), najmniej języka francuskiego – 44 664 osób (3,7% ogółu uczniów). W stosunku do roku szkolnego 2009/2010 zwiększyła się liczba uczniów uczących się wszystkich analizowanych języków. Liczba uczniów uczących się języka angielskiego wzrosła o 28 761, języka niemieckiego o 328 655 uczniów, rosyjskiego o 47 662, a francuskiego o 22 484.

Wielu uczniów gimnazjów uczyło się języków obcych dodatkowo. Najliczniejszą wśród nich grupę stanowili uczniowie uczący się języka niemieckiego 130 580 osób, (11,2% ogółu uczniów) następnie angielskiego – 36 428, (3,0% ogółu uczniów) i rosyjskiego – 22 396, (1,9%). Najmniejszą grupę stanowili uczący się języka francuskiego – 9 774 uczniów (0,8%). Wśród mniej popularnych języków 3 542 uczniów uczyło się języka hiszpańskiego, włoskiego – 696 osób, a innych języków 34 osoby. Łącznie, innych języków dodatkowo w analizowanym roku szkolnym 2011/2012, na poziomie szkół gimnazjalnych uczyło się 1 340 uczniów. W porównaniu z rokiem szkolnym 2009/2010 liczby uczniów dodatkowo uczących się wymienionych języków zmalały.

Tabela 7. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w gimnazjach miejskich i wiejskich w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Miasto

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	717 450	brak danych	734 023	60,66%	2,31%
język niemiecki	323 670	brak danych	536 361	44,33%	65,71%
język rosyjski	18 230	brak danych	38 797	3,21%	112,84%
język francuski	18 520	brak danych	37 930	3,13%	104,81%

Uwaga: w raporcie dotyczącym roku szkolnego 2009/2010 wskaźnik powszechności nauczania nie był obliczany.

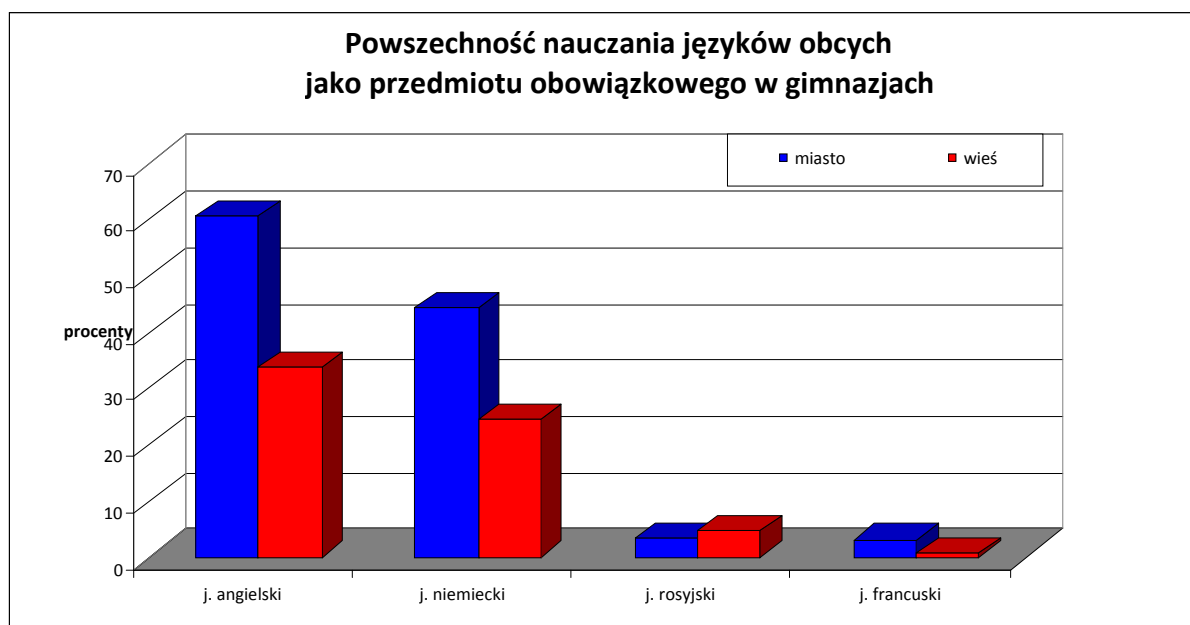
Wieś

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	396 390	brak danych	408 578	33,77%	3,08%
język niemiecki	180 270	brak danych	296 234	24,48%	64,33%
język rosyjski	28 930	brak danych	56 025	4,63%	93,67%
język francuski	3 660	brak danych	6 734	0,56%	83,88%

Uwaga: w raporcie dotyczącym roku szkolnego 2009/2010 wskaźnik powszechności nauczania nie był obliczany.

Język angielski był najczęściej wybieranym językiem obcym w gimnazjach miejskich i wiejskich, kolejnym - język niemiecki. W szkołach miejskich i wiejskich najmniej uczniów uczyło się języka francuskiego, choć w roku szkolnym 2011/2012 nastąpił prawie dwukrotny wzrost uczniów uczących się tego języka w stosunku do roku szkolnego 2009/2010. Poza czterema językami wymienionymi w powyższym zestawieniu uczniowie gimnazjów uczyli się również innych języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego. Języka hiszpańskiego we wszystkich województwach uczyło się 13 530 uczniów, włoskiego – 3 360. W sumie obowiązkowo innych języków obcych (łącznie z hiszpańskim i włoskim) w roku szkolnym 2011/2012 uczyło się 18 031 gimnazjalistów. Porównując to zestawienie z odpowiednimi danymi w szkołach podstawowych widać, że wskaźniki powszechności nauczania wszystkich języków obcych w gimnazjach są znacznie wyższe. Wykres C przedstawia powszechność nauczania języków obcych z podziałem na gimnazja miejskie i wiejskie.

Wykres C. Powszechność nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego w gimnazjach w roku szkolnym 2011/2012

Wskaźnik powszechności nauczania języka angielskiego w gimnazjach miejskich był prawie dwukrotnie wyższy od wskaźnika w szkołach wiejskich, podobnie języka niemieckiego – prawie dwukrotnie wyższy. Język francuski ponad pięciokrotnie przeważał w szkołach

miejskich. W przypadku języka rosyjskiego w szkołach wiejskich wskaźnik ten był półtora raza wyższy od szkół w miastach.

W gimnazjach wiejskich językiem dominującym był język angielski ze wskaźnikiem 33,7%, a kolejne języki to: niemiecki (24,48%), rosyjski (4,63%) i francuski (0,56%). W gimnazjach miejskich kolejność wskaźników powszechności była podobna. Dominował język angielski (60,66%), po nim kolejno: język niemiecki (44,33%), język rosyjski (3,21%) i język francuski (3,13%). Odsetek uczących się hiszpańskiego i włoskiego miał w wiejskich gimnazjach wartości zerowe, a w gimnazjach miejskich niewiele wyższy od zera.

1.3. Licea ogólnokształcące

Na poziomie kształcenia ponadgimnazjalnego – w liceach ogólnokształcących i profilowanych obowiązuje nauka dwóch języków obcych.

W tabeli 8 pokazano liczby uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych w liceach ogólnokształcących w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012.

Tabela 8. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w liceach ogólnokształcących w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	693 610	97,2%	593 013	97,84%	-14,5%
język niemiecki	417 740	63,5%	376 253	62,08%	-9,9%
język rosyjski	61 100	9,4%	59 075	9,75%	-3,3%
język francuski	75 870	11,5%	68 624	11,32%	-9,6%

* Znak (-) przed procentem oznacza spadek.

Najbardziej zmalała liczba uczniów uczących się języka angielskiego – o 100 597 uczniów i niemieckiego – o 41 487 uczniów. Największy spadek względny odnotowano dla języka angielskiego, wynosił on 14,5%; dla pozostałych dwóch języków – niemieckiego i francuskiego – nie przekroczył wartości 10%. Najniższy spadek wystąpił dla języka

rosyjskiego – 3,3%. W roku szkolnym 2011/2012 młodzież liceów ogólnokształcących uczyła się obowiązkowo jeszcze innych języków obcych; poza wymienionymi w tabeli 8 były to:

	Liczba uczniów w roku szkolnym	
	2009/2010	2011/2012
język hiszpański	16 220	21 937
język łaciński	24 710	20 391
język włoski	10 370	11 943

W porównaniu z rokiem szkolnym 2009/2010 liczba uczniów uczących się obowiązkowo języka hiszpańskiego oraz włoskiego wzrosła, natomiast liczba uczących się łaciny zmalała.

W liceach ogólnokształcących młodzież uczyła się również języków obcych jako przedmiotu dodatkowego. W roku szkolnego 2009/2010 i 2011/2012 przedstawiały się one następująco:

	Liczba uczniów w roku szkolnym	
	2009/2010	2011/2012
język angielski	5 010	3 297
język niemiecki	28 620	25 751
język francuski	7 020	7 324
język rosyjski	brak danych	7 627

Wskaźniki powszechności nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego (w % ogółu uczniów) pokazano poniżej:

	2009/2010	2011/2012
język angielski	97,2%	97,8%
język niemiecki	63,5%	62,1%
język francuski	11,5%	11,3%
język rosyjski	9,3%	9,7%
język łaciński	3,8%	3,4%
język hiszpański	2,5%	3,6%
język włoski	1,6%	2,0%
język inny	0,0%	0,0%

Łączne wskaźniki powszechności nauczania w roku szkolnym 2011/2012 dla czterech języków przedstawia poniższe zestawienie:

Wskaźniki powszechności nauczania języka obcego jako przedmiotu:

	obowiązkowego	dodatkowego	łącznie
język angielski	97,8%	0,5%	98,3%
język niemiecki	62,1%	4,2%	66,3%
język francuski	11,3%	1,2%	12,5%
język rosyjski	9,7%	1,3%	11,0%

1.4. Licea profilowane

Liceum profilowane to typ szkoły, który funkcjonuje w systemie oświaty od 1 września 1999 roku. Zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 o zmianie ustawy o systemie oświaty, z dniem 1 września 2012 nie prowadzono naboru do klasy pierwszej, a w kolejnych latach nastąpi wygaszanie kolejnych klas wyższych⁶. Szkoły tego typu przestaną funkcjonować od 1 września 2014 roku.

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę powszechności nauczania w tego typu szkołach języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012.

Tabela 9. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w liceach profilowanych w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów (%)
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	45 300	95,8%	25 761	96,97%	- 43,13%
język niemiecki	33 580	71,0%	18 552	69,83 %	- 38,98%
język rosyjski	7 560	16,0%	4 071	15,32%	- 46,16%
język francuski	2 240	4,7%	1 252	4,71%	- 44,19%

* Znak (-) przed procentem oznacza spadek.

⁶ Dz. U. z 2011 r. Nr 205, poz. 1206.

Liczba uczniów uczących się języków obcych w tym typie szkoły maleje w związku z brakiem naboru do nowych klas. W roku szkolnym 2011/2012 w stosunku do roku 2009/2010 największy spadek względny (46,16%) dotyczył uczniów uczących się języka rosyjskiego.

W latach 2009/2010 i 2011/2012 młodzież liceów profilowanych uczyła się obowiązkowo także innych języków obcych, takich jak:

	2009/2010	2011/2012
język hiszpański	0,4%	0,5%
język włoski	0,3%	0,3%

W zakresie nauki mniej popularnych języków obcych nie odnotowano szczególnej zmiany. Młodzież liceów profilowanych korzystała również z nauki języków obcych jako przedmiotu dodatkowego. W roku szkolnym 2011//2012 liczba uczących się osób wynosiła ogółem 2 167 w tym najwięcej młodzieży uczyło się języka niemieckiego 1 057 osób. Po uwzględnieniu liczby uczniów, którzy uczą się języka obcego jako przedmiotu dodatkowego, łączne wskaźniki powszechności nauczania języków obcych w tych szkołach w roku szkolnym 2011/2012 przedstawiały się następująco:

	nauka języka obowiązkowego	nauka języka dodatkowego	łącznie
język angielski	97,0%	0,6%	97,6%
język niemiecki	69,8 %	4,0%	73,8%
język rosyjski	15,3%	2,4%	17,7%
język francuski	4,7%	0,8%	5,5%

Wskaźniki powszechności nauczania tych języków utrzymywały się na podobnym poziomie jak w roku szkolnym 2009/2010.

1.5. Technika

Technikum to typ szkoły ponadgimnazjalnej o profilu technicznym. W rozdziale przedstawiono dane dotyczące uczniów uczących się w tego typu szkole. Dane liczbowe

dotyczące powszechności nauczania języków obcych w technikach w Polsce przedstawia tabela 10.

Tabela 10. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w technikach w kraju w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania w	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	542 570	94,8%	510 761	96,58%	- 5,87%
język niemiecki	432 590	76,4%	403 353	76,27%	- 6,76%
język rosyjski	66 870	12,6%	56 611	10,70%	- 8,67%
język francuski	28 390	4,8%	19 720	3,73%	- 30,45%

* Znak (-) przed procentem oznacza spadek.

Liczba uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych w technikach również maleje. W roku szkolnym 2011/2012 w stosunku do roku 2009/2010 największy spadek względny (30,45%) dotyczył uczniów uczących się języka francuskiego.

Struktura powszechności nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego przedstawiała poniższe zestawienie:

	2009/2010	2011/2012
język angielski	94,8%	96,6%
język niemiecki	76,4%	76,3%
język rosyjski	12,6%	10,7%
język francuski	4,8%	3,7%
język hiszpański	0,1%	0,4%
język włoski	0,1%	0,1%
inny język	0,2%	0,1%

Języka hiszpańskiego i włoskiego jako przedmiotu obowiązkowego w technikach uczyła się znacznie mniejsza liczba uczniów niż w liceach ogólnokształcących. W roku szkolnym 2011/2012 tylko 281 uczniów techników uczyło się innych – poza wymienionymi – języków obcych.

Wskaźniki powszechności nauczania wymienionych w zestawieniu języków obcych zmieniły się nieznacznie na przestrzeni omawianego w raporcie okresu.

W kraju w technikach w minionym roku szkolnym, naukę języków obcych jako przedmiotu dodatkowego podjęła następująca liczba uczniów:

język angielski	4 000 uczniów,
język niemiecki	20 617 uczniów,
język francuski	2 389 uczniów,
język rosyjski	5 006 uczniów

Wskaźniki powszechności nauczania języków: angielskiego, niemieckiego i francuskiego w tych szkołach w roku szkolnym 2011/2012 zmieniły się następująco:

Wskaźniki powszechności nauczania języka obcego jako przedmiotu:

	obowiązkowego	dodatkowego	łącznie
język angielski	96,6%	0,8%	97,4%
język niemiecki	76,3%	3,9%	80,2%
język rosyjski	10,7%	0,9%	11,6%
język francuski	3,7%	0,5%	4,2%

W stosunku do roku szkolnego 2009/2010 wskaźniki powszechności nauczania języków obcych wymienionych w powyższym zestawieniu zmieniły się minimalnie.

1.6. Zasadnicze szkoły zawodowe

Zasadnicze szkoły zawodowe realizują program nauczania w zakresie kształcenia ogólnego oraz kształcenia zawodowego. Zasadnicze szkoły zawodowe zaliczamy do szkół ponadgimnazjalnych. W tabeli 11 przedstawione zostały dane, dotyczące liczby uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych w zasadniczych szkołach zawodowych.

Tabela 11. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w zasadniczych szkołach zawodowych w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012.

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	107 600	45,7%	105 526	50,00%	- 1,92%
język niemiecki	84 320	35,8%	72 282	34,27%	- 14,27%
język rosyjski	27 760	11,8%	19 488	9,23%	- 29,79%
język francuski	2 560	1,1%	1 821	0,86%	- 28,86%

* Znak (-) przed procentem oznacza spadek.

Liczba uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych w zasadniczych szkołach zawodowych, podobnie jak w innych szkołach ponadgimnazjalnych wykazuje tendencje spadkowe. W roku szkolnym 2011/2012 liczba uczniów uczących się języka angielskiego zmniejszyła się o 2 074 uczniów, niemieckiego – o 12 038 uczniów, rosyjskiego – o 8 272 i francuskiego – o 729 uczniów mniej niż w roku szkolnym 2009/2010.

Uczniowie zasadniczych szkół zawodowych uczyli się także języka włoskiego jako języka obowiązkowego (68 osób) i innych języków (24 osoby). Łącznie w kraju stanowili oni zaledwie 0,05% ogółu wszystkich uczniów szkół zasadniczych. Strukturę powszechności nauczania poszczególnych języków obcych w ramach zajęć obowiązkowych przedstawia poniższe zestawienie:

	2009/2010	2011/2012
język angielski	45,7%	50,00%
język niemiecki	35,8%	34,27%
język rosyjski	11,8%	9,23%
język francuski	11,1%	0,86%

Dane na temat udziału młodzieży uczącej się języków obcych jako przedmiotów obowiązkowych pokazują, że zmiany w zasadniczych szkołach zawodowych następowały o wiele wolniej niż w innych typach szkół. W latach 2009/2010 i 2011/2012 wskaźnik

powszechności języka angielskiego (45,7% i 50%) był dominujący i wzrósł w minionym roku szkolnym w stosunku do wskaźnika powszechności języka niemieckiego. Język rosyjski zajmuje trzecią pozycję ze wskaźnikiem wyraźnie niższym. Znaczny spadek odnotowano w nauczaniu języka francuskiego.

Choć liczba uczniów uczących się języków obcych jako przedmiotu dodatkowego w zasadniczych szkołach zawodowych jest niewielka, w porównaniu z rokiem szkolnym 2009/2010 odnotowano tendencje wzrostową. Łącznie dodatkowego języka obcego w minionym roku szkolnym uczyło się prawie dwukrotnie więcej młodzieży (870 uczniów), niż w roku szkolnym 2009/2010 (474 uczniów). Największą popularnością cieszyły się języki: niemiecki, którego uczyły się 392 osoby i angielski – 359 osób.

1.7. Szkoły policealne

W szkołach policealnych uczą się absolwenci liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych i uzupełniających oraz techników. Nauka na większości kierunków trwa dwa lata, czyli cztery semestry. Szkoły te umożliwiają absolwentom uzyskanie kwalifikacji w określonym zawodzie, a nauka języka obcego jest prowadzona jako nauka języka obcego zawodowego.

W tabeli 12 zestawiono liczby uczniów uczących się obowiązkowo czterech najczęściej nauczanych języków obcych w szkołach policealnych.

Tabela 12. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach policealnych w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012

Języki obce	2009/2010		2011/2012		Zmiana liczby uczniów
	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	Liczba uczniów	Wskaźnik powszechności nauczania	
język angielski	3 450	10,3%	2 229	6,70%	- 35,36%
język niemiecki	630	1,9%	111	0,33%	- 82,54%
język rosyjski	60	0,2%	65	0,20%	16,67%
język francuski	240	0,7%	131	0,39%	- 45,83%

* Znak (-) przed procentem oznacza spadek.

W roku szkolnym 2011/2012 języka angielskiego uczyło się 2 229 uczniów, o 35,36% mniej niż w roku szkolnym 2009/2010. Kolejnym językiem pod względem liczebności był język niemiecki, którego nauką objęto 111 uczniów – o 519 mniej niż w roku porównawczym 2009/2010.

Zaobserwowano duże spadki względne; największy spadek względny wystąpił dla języka niemieckiego (82,54%).

Wskaźniki powszechności nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego dla pozostałych języków były następujące:

	2009/2010	2011/2012
język łaciński	1,2%	0,76%
język hiszpański	0,2%	0,0%
język włoski	0,1%	0,05%
inny język	0,3%	0,4%

Jeżeli uwzględnimy nauczanie języków angielskiego, francuskiego, niemieckiego jako przedmiotu dodatkowego wskaźniki powszechności będą miały w roku szkolnym 2011/2012 następujące wartości:

Wskaźniki powszechności nauczania języka obcego jako przedmiotu:

	obowiązkowego	dodatkowego	łącznie
język angielski	6,70%	14,16%	20,86%
język niemiecki	0,33%	1,02%	1,35%
język francuski	0,39%	0,00%	0,39%

Zwraca uwagę duży procent uczniów uczących się dodatkowo języka angielskiego.

II. Liczba nauczanych języków obcych według typów szkół

Analizę powszechności liczby nauczanych języków obcych w poszczególnych typach szkół w kraju ujęto w poniższych zestawieniach tabelarycznych (tabele 13 i 14) oraz w wykresie D.

W tabeli 13 podane są liczby uczniów uczących się języków obcych w roku szkolnym 2011/2012 w każdym typie szkoły, z podziałem na liczbę języków. W tabeli 14 oraz na wykresie D pokazano udziały procentowe uczniów uczących się określonej liczby języków obcych.

Tabela 13. Uczniowie uczący się języków obcych według liczby języków i typów szkół w roku szkolnym 2011/2012

Typ szkoły	Uczniowie uczący się:			
	1 języka obcego	2 języków obcych	3 lub więcej języków obcych	języków obcych ogółem
Szkoła podstawowa	1 815 026	299 808	1 817	2 116 651
Gimnazjum	59 230	1 114 785	9 096	1 183 111
Zasadnicza szkoła zawodowa	189 815	3 830	38	193 683
Liceum ogólnokształcące	24 912	533 314	38 383	596 609
Liceum profilowane	1 005	25 326	76	26 407
Technikum	25 005	489 321	3 057	517 383
Uzupełniające liceum ogólnokształcące dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	657	1 482	0	2 139
Technikum uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	488	2 678	0	3 166
Szkoła policealna	7 582	502	0	8 084
RAZEM	2 123 720	2 471 046	52 467	4 647 233

Tabela 14. Uczniowie uczący się języków obcych według liczby języków i typów szkół w roku szkolnym 2011/2012 (udział procentowy)

Typ szkoły	Uczniowie uczący się: (dane procentowe)		
	1 języka obcego	2 języków obcych	3 lub więcej języków obcych
Szkoła podstawowa	83,31%	13,76%	0,08%
Gimnazjum	4,89%	92,13%	0,75%
Zasadnicza szkoła zawodowa	90,00%	1,82%	0,02%
Liceum ogólnokształcące	4,11%	87,99%	6,33%
Liceum profilowane	3,78%	95,33%	0,29%
Technikum	4,73%	92,53%	0,58%
Uzupełniające liceum ogólnokształcące dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	27,66%	62,40%	0,00%
Technikum uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	15,11%	82,91%	0,00%
Szkoła policealna	22,79%	1,51%	0,00%
Ogół uczniów uczących się języków obcych	44,25%	51,48%	1,09%

W szkołach podstawowych największy udział procentowy (83,3%) miały dzieci uczące się jednego języka obcego, dwóch języków w liceach profilowanych (95,3%), trzech i więcej w liceach ogólnokształcących (6,3%).

W roku szkolnym 2011/2012 jednego języka obcego uczyło się 44,3% ogółu uczniów w wymienionych typach szkół dla dzieci i młodzieży, odpowiednio dwóch języków – 51,5%, trzech lub więcej – 1,1%. Najliczniejszą grupą uczącą się trzech lub więcej języków obcych byli uczniowie liceów ogólnokształcących - 38 383 osób, co stanowi 6,33% ogólnej liczby uczniów uczących się w tego typu szkołach. Więcej licealistów pobiera naukę trzech języków niż jednego, choć zdecydowana większość (88%) uczy się tam dwóch języków. Uczniowie uczący się dwóch języków obcych przeważają w technikach (92,5%) i gimnazjach (92,1%). W zasadniczych szkołach zawodowych (90%) i szkołach podstawowych (83,3%) natomiast, większość uczniów uczy się tylko jednego języka obcego.

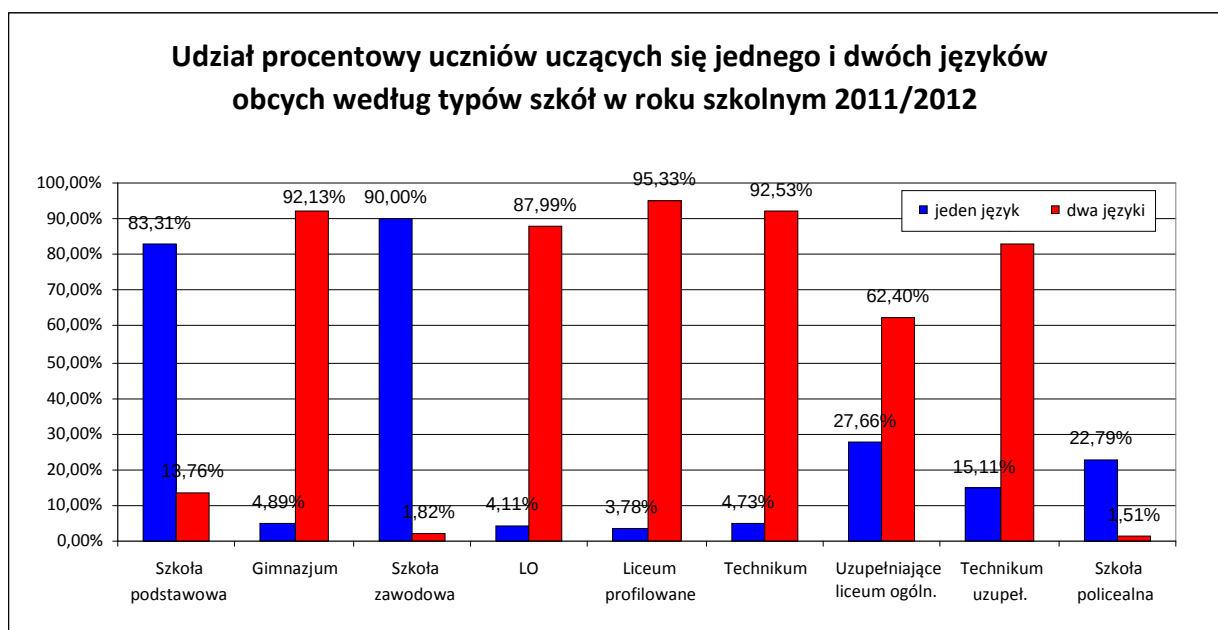
W stosunku do roku 2009/2010 udział uczniów uczących się dwóch języków obcych znacznie wzrósł, co jest następstwem realizacji od roku szkolnego 2009/2010 nowej

podstawy programowej. Największy wzrost odnotowano w szkołach gimnazjalnych, bo aż o 28,1%, kosztem nauki jednego języka, gdzie odnotowano spadek aż o 27,9%.

W liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych oraz technikach zdecydowanie więcej uczniów uczyło się dwóch języków obcych. W gimnazjach, liceach profilowanych oraz w technikach udział ten przekroczył 90% i nadal wykazuje tendencje wzrostowe, ale obniżył się w obu typach szkół w porównaniu z rokiem ubiegłym. W liceach ogólnokształcących w porównaniu z innymi typami szkół był najwyższy procent uczniów uczących się jednocześnie trzech i więcej języków obcych i wynosił 6,33%. W stosunku do roku szkolnego 2009/2010 udział ten zmniejszył się nieznacznie, bo o 0,21%.

Powyższe dane ilustruje wykres D.

Wykres D. Udział procentowy uczniów uczących się jednego i dwóch języków obcych według typów szkół w roku szkolnym 2011/2012

III. Rozkład powszechności nauczania języków obcych według województw

Rozkład powszechności nauczania języków obcych w układzie wojewódzkim jest bardzo zróżnicowany. Rozbieżności liczby uczących się danego języka (jako przedmiotu obowiązkowego) pośród ogółu uczniów obrazuje tabela 15, która przedstawia liczbę uczniów uczących się czterech najczęściej nauczanych języków obcych w poszczególnych województwach.

Tabela 15. Uczniowie uczący się obowiązkowo języków obcych w poszczególnych województwach, we wszystkich typach szkół w roku szkolnym 2011/2012

Województwo	Język angielski	Język niemiecki	Język rosyjski	Język francuski
dolnośląskie	272 814	169 513	4 215	7 970
kujawsko-pomorskie	245 986	99 968	18 618	7 278
lubelskie	273 486	81 164	42 290	7 622
lubuskie	93 701	77 292	2 067	3 293
łódzkie	273 865	111 139	14 440	10 072
małopolskie	418 919	170 069	9 193	16 380
mazowieckie	618 018	181 296	67 019	23 854
opolskie	105 816	52 836	936	2 214
podkarpackie	277 249	116 471	8 349	8 124
podlaskie	147 916	43 061	23 476	5 053
pomorskie	269 028	124 617	6 286	7 464
śląskie	504 232	193 915	10 909	26 029
świętokrzyskie	155 418	58 319	14 588	3 523
warmińsko-mazurskie	172 071	76 851	10 267	2 472
wielkopolskie	399 498	202 977	10 996	8 559
zachodniopomorskie	170 923	109 321	2 023	2 708
Kraj	4 398 940	1 868 809	245 672	142 615

Uwaga: kolorami zaznaczono województwa, w których powszechność nauczania języków obcych wzrosła w stosunku do roku szkolnego 2009/2010.

W porównaniu z rokiem szkolnym 2009/2010 liczba uczniów uczących się czterech najbardziej popularnych języków wzrosła; i tak: języka angielskiego – w siedmiu województwach, niemieckiego – w czternastu, francuskiego – w jedenastu, a języka rosyjskiego - w dziewięciu województwach.

Tabela 16. Uczniowie uczący się obowiązkowo i dodatkowo języków obcych w poszczególnych województwach, we wszystkich typach szkół w roku szkolnym 2011/2012 w procentach

Województwo	Język angielski	Język niemiecki	Język rosyjski	Język francuski
dolnośląskie	87,74%	59,98%	1,60%	3,15%
kujawsko-pomorskie	93,47%	44,02%	8,31%	3,24%
lubelskie	96,88%	34,01%	19,70%	3,14%
lubuskie	78,12%	67,18%	1,81%	3,07%
łódzkie	95,24%	45,96%	6,44%	3,92%
małopolskie	95,70%	45,41%	2,27%	4,58
mazowieckie	96,22	33,96%	14,49%	4,71%
opolskie	93,84%	55,15%	1,14%	2,84%
podkarpackie	96,04%	48,52%	3,56%	3,34%
podlaskie	97,67%	33,6%	20,19%	3,83%
pomorskie	93,05%	49,25%	2,37%	2,74%
śląskie	96,26%	43,02%	2,52%	5,97%
świętokrzyskie	96,73%	42,97%	11,45%	2,40%
warmińsko-mazurskie	92,78%	46,07%	6,73%	1,57%
wielkopolskie	91,12%	53,28%	3,06%	2,24%
zachodniopomorskie	87,14%	62,62%	1,11%	1,49%

Przestrenny rozkład powszechności nauczania języków obcych (wyrażony odsetkiem osób uczących się danego języka) obowiązkowo i dodatkowo, w poszczególnych województwach był bardzo zróżnicowany.

Najwyższy wskaźnik powszechności nauczania języka angielskiego wystąpił w województwie podlaskim (97,7%), najniższy (78,1%) – w województwie lubuskim; język niemiecki najbardziej popularny był w województwie lubuskim (67,2%), najmniej uczyło się go w województwie podlaskim (33,6%); języka francuskiego najwięcej uczniów uczyło się w województwie śląskim (6,0%), najmniej – w województwie zachodniopomorskim (1,5%); najwyższy wskaźnik powszechności nauczania języka rosyjskiego był w województwie podlaskim (20,2%), najniższy – w zachodniopomorskim (1,1%); języka włoskiego najwięcej młodzieży uczyło się w województwie śląskim (0,9%), najmniej – w województwach: opolskim, pomorskim i wielkopolskim (0,1%).

Z uwagi na duże zróżnicowanie powszechności nauczania języków w poszczególnych województwach, ważne wydaje się przedstawienie tego zagadnienia w ujęciu tabelarycznym dla omawianych języków, z podziałem na województwa.

3.1. Język angielski

Przestrzenny rozkład wskaźnika powszechności nauczania języka angielskiego we wszystkich województwach w roku 2011/2012 obrazuje tabela 17.

Tabela 17. Wskaźniki powszechności nauczania języka angielskiego (według województw) w roku szkolnym 2011/2012

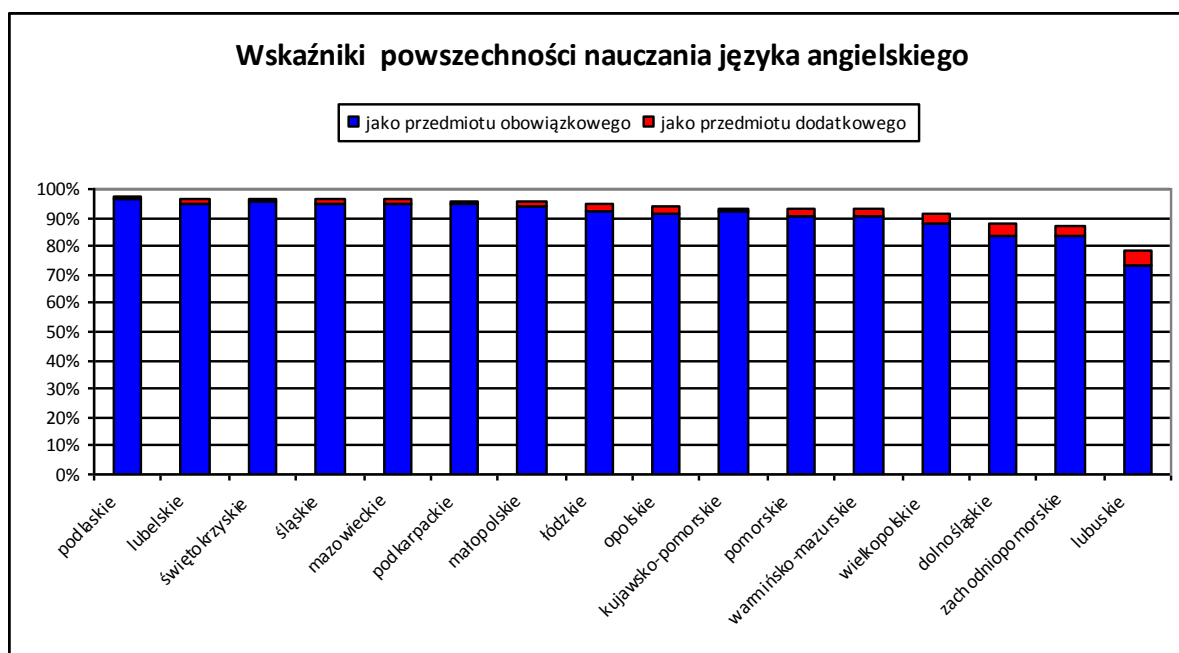
Województwo	Wskaźniki powszechności nauczania języka angielskiego (% ogółu uczniów)		
	jako przedmiotu obowiązkowego	jako przedmiotu dodatkowego	łącznie
dolnośląskie	83,55	4,19	87,74
kujawsko-pomorskie	91,82	1,65	93,47
lubelskie	95,25	1,63	96,88
lubuskie	73,57	4,55	78,12
łódzkie	92,59	2,65	95,24
małopolskie	94,33	1,37	95,70
mazowieckie	94,79	1,43	96,22

opolskie	91,56	2,28	93,84
podkarpackie	94,59	1,45	96,04
podlaskie	96,34	1,33	97,67
pomorskie	90,85	2,20	93,05
śląskie	95,21	1,05	96,26
świętokrzyskie	95,49	1,24	96,73
warmińsko-mazurskie	90,68	2,10	92,78
wielkopolskie	87,91	3,21	91,12
zachodniopomorskie	83,69	3,45	87,14

Język angielski jest najbardziej popularnym językiem obcym w szkołach na każdym poziomie edukacji. W zakresie nauczania języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego w minionym roku szkolnym nastąpił wzrost o 5,44% w porównaniu z rokiem szkolnym 2009/2010. Odnotowano natomiast spadek o 2,11% liczby osób, uczących się tego języka jako dodatkowego. Ogółem, w kraju w stosunku do roku szkolnego 2009/2010, odsetek osób uczących się języka angielskiego wzrósł o 3,3%.

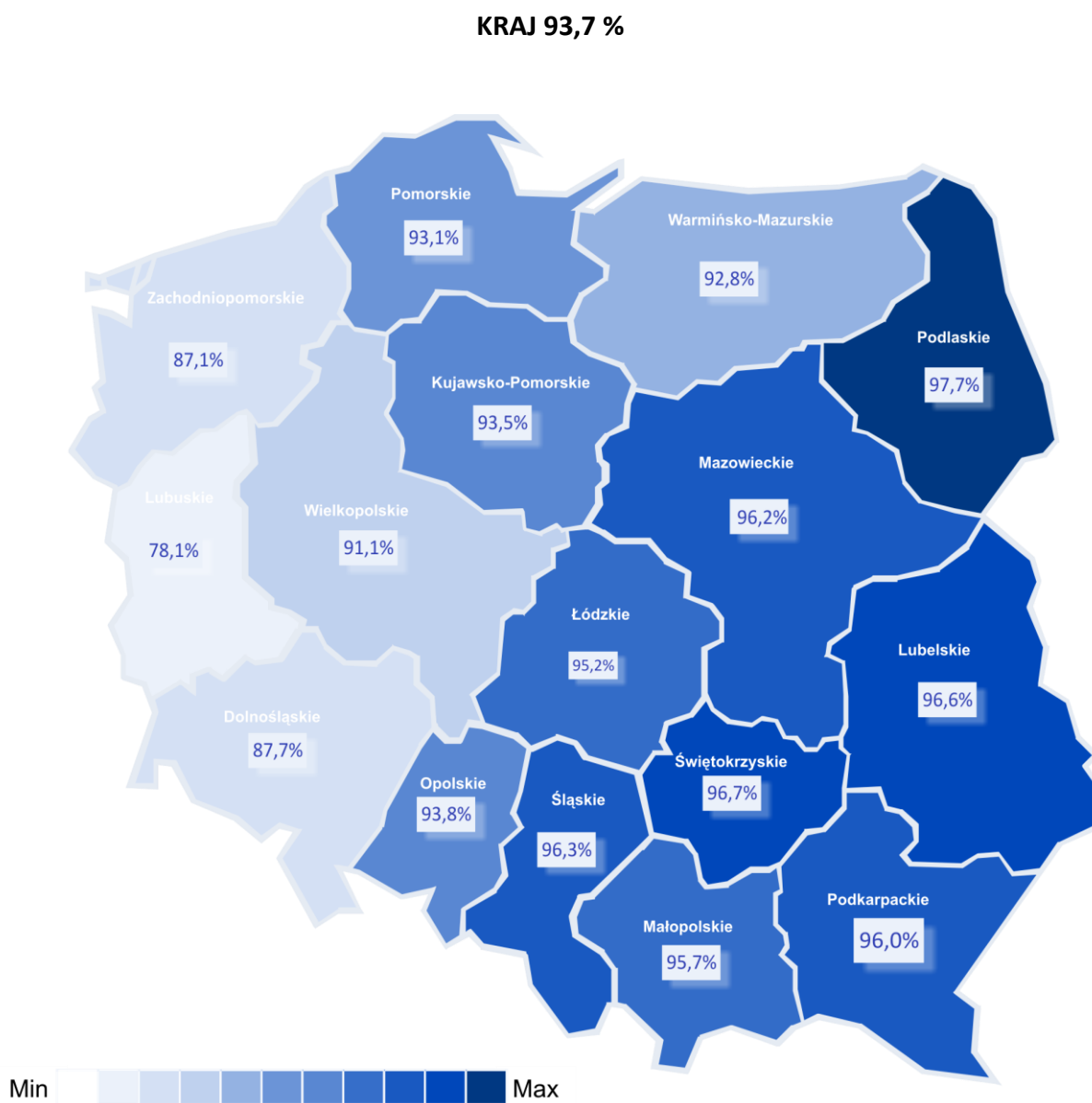
Rozpiętość skrajnych wartości wojewódzkich wskaźników łącznie dla języka angielskiego wynosiła 19,6%. Najwyższy wskaźnik wystąpił w województwie podlaskim 97,7%, najniższy w województwie lubuskim – 78,1%. Wskaźnik powszechności w województwach wschodnich przekroczył 96%, a w zachodnich osiągnął 87% (poza województwem lubuskim – 78%).

Wykres E. Wskaźniki powszechności nauczania języka angielskiego w roku szkolnym 2011/2012

Powyższy wykres przedstawia wskaźniki powszechności nauczania języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie. W nauczaniu obowiązkowym najwyższy wskaźnik powszechności wystąpił w województwie podlaskim (96,34%), więcej o 3,11% niż w roku szkolnym 2009/2010, a w nauczaniu dodatkowym – w województwie lubuskim (4,55%), o 2,27% mniej niż w roku szkolnym 2009/2010. W roku szkolnym 2011/2012 pierwsze miejsce zajęło województwo podlaskie, a drugie województwo lubelskie (nauczanie języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie). W trzynastu województwach wartości współczynników powszechności tego języka przekroczyły 90%.

Rysunek 1. Nauczanie języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie według województw w roku szkolnym 2011/2012

3.2. Język niemiecki

Przestrzenny rozkład współczynnika powszechności nauczania języka niemieckiego w roku szkolnym 2011/2012 zawiera tabela 18 i ilustruje wykres F.

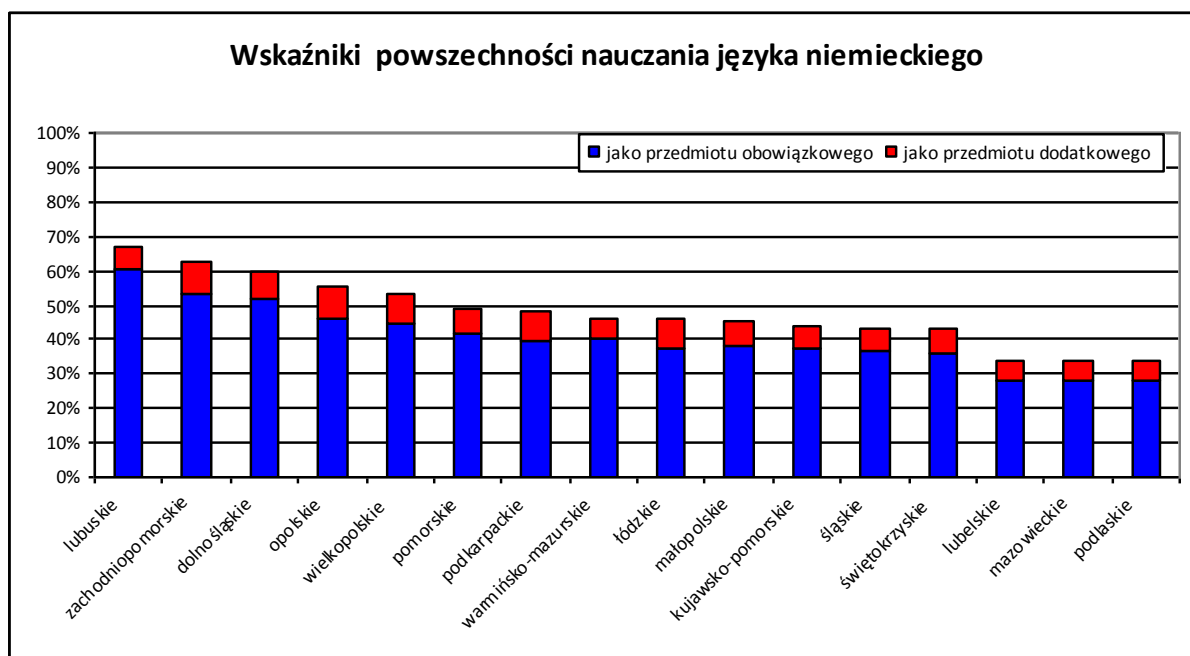
Tabela 18. Współczynnik powszechności nauczania języka niemieckiego według województw w roku szkolnym 2011/2012

Województwo	Współczynniki powszechności nauczania języka niemieckiego (% ogółu uczniów)		
	jako przedmiotu obowiązkowego	jako przedmiotu dodatkowego	łącznie
dolnośląskie	51,91	8,07	59,98
kujawsko-pomorskie	37,32	6,70	44,02
lubelskie	28,27	5,74	34,01
lubuskie	60,68	6,50	67,18
łódzkie	37,57	8,39	45,96
małopolskie	38,29	7,12	45,41
mazowieckie	27,81	6,15	33,96
opolskie	45,72	9,43	55,15
podkarpackie	39,74	8,78	48,52
podlaskie	28,05	5,55	33,60
pomorskie	42,08	7,17	49,25
śląskie	36,61	6,41	43,02
świętokrzyskie	35,83	7,14	42,97
warmińsko-mazurskie	40,50	5,57	46,07
wielkopolskie	44,67	8,61	53,28
zachodniopomorskie	53,53	9,09	62,62

W przypadku nauczania języka niemieckiego jako przedmiotu obowiązkowego nastąpił wyraźny wzrost – o 5,42% w porównaniu z rokiem szkolnym 2009/2010. Łącznie w kraju

nastąpił wzrost powszechności nauczania tego języka o 2,84%. Powszechność nauczania języka niemieckiego w poszczególnych województwach była w roku szkolnym 2011/2012, podobnie jak w latach wcześniejszych, bardziej zróżnicowana niż powszechność języka angielskiego. Rozpiętość skrajnych wartości wojewódzkich wskaźników łącznie dla języka niemieckiego wynosiła 33,58%. Najwyższy wskaźnik powszechności nauczania języka niemieckiego jako przedmiotu obowiązkowego miało województwo lubuskie (60,7%) a jako dodatkowego – województwo opolskie (9,4%).

Wykres F. Wskaźniki powszechności nauczania języka niemieckiego w roku szkolnym 2011/2012

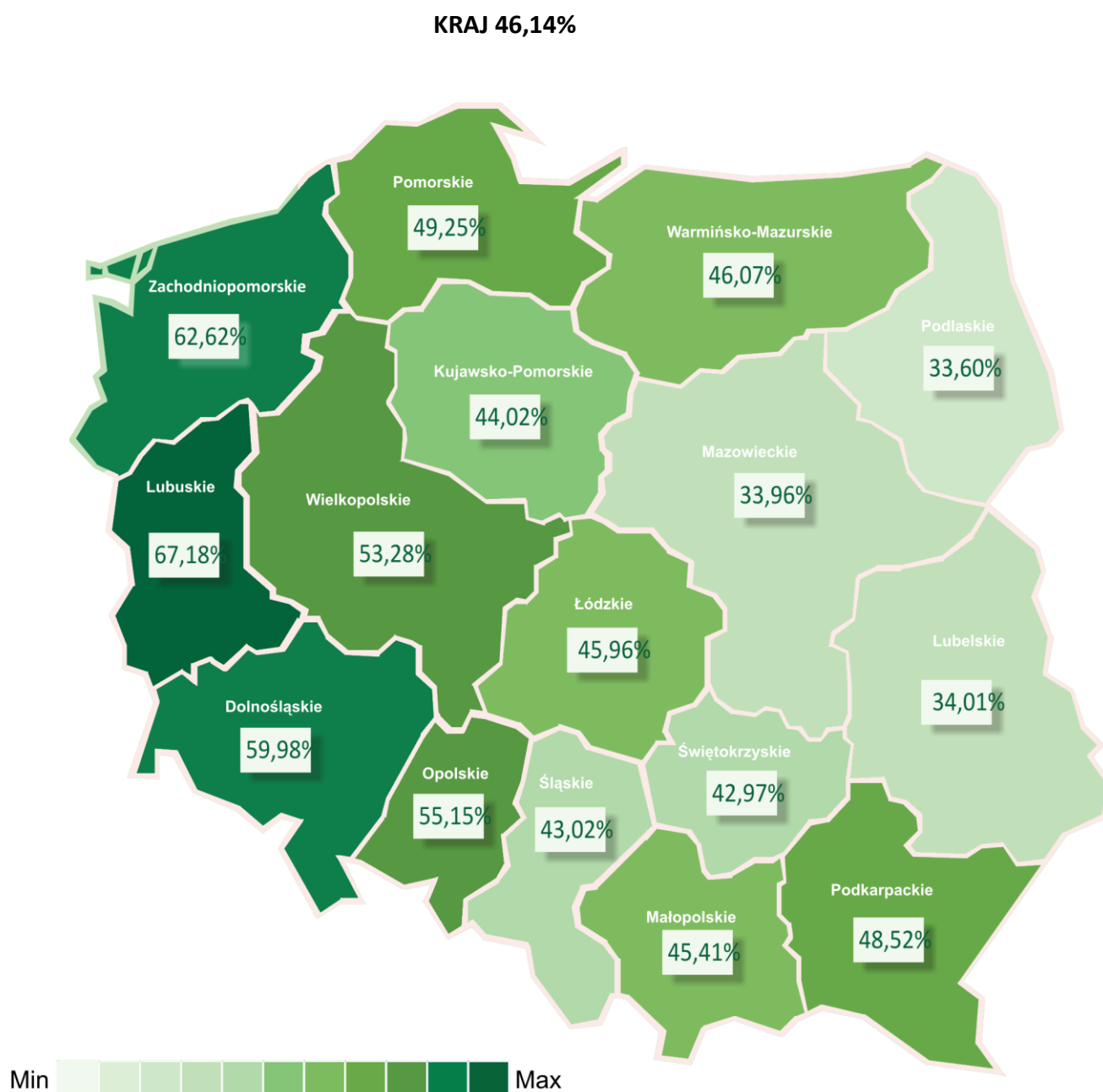

Podobnie jak w roku szkolnym 2009/2010 najwyższy wskaźnik powszechności języka niemieckiego jako przedmiotu obowiązkowego miało województwo lubuskie, a jako dodatkowego – województwo zachodniopomorskie. Najwyższe łączne wskaźniki powszechności nauczania języka niemieckiego zanotowano w trzech województwach: lubuskim, zachodniopomorskim i dolnośląskim, a najniższe w województwach: lubelskim, mazowieckim i podlaskim.

W stosunku do roku szkolnego 2009/2010 wskaźniki powszechności nauczania języka niemieckiego wzrosły we wszystkich województwach i nadal jest drugim – po języku angielskim – w rankingu powszechności nauczania.

Rozpiętość skrajnych wartości wojewódzkich wskaźników łącznie dla języka niemieckiego wynosiła 33,8%. Najwyższy wskaźnik wystąpił w województwie lubuskim (67,18%), najniższy – w województwie podlaskim (33,6%). Wskaźnik powszechności w województwach zachodnich przekroczył 60%, a we wschodnich osiągnął 33% (poza województwem lubuskim 67,18%).

Rysunek 2. Nauczanie języka niemieckiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie według województw w roku szkolnym 2011/2012

3.3. Język francuski

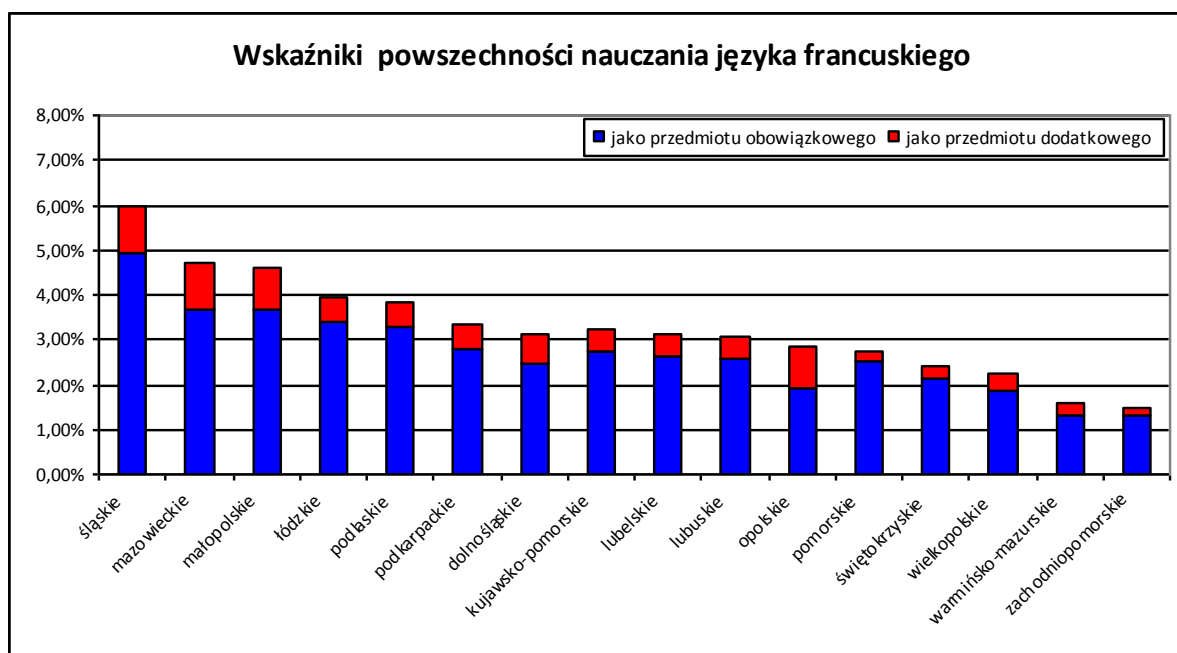
Rozkład wskaźnika powszechności nauczania języka francuskiego w roku szkolnym 2011/2012 przedstawia tabela 19 i wykres G.

Tabela 19. Wskaźniki powszechności nauczania języka francuskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012

Województwo	Wskaźnik powszechności nauczania języka francuskiego (% ogółu uczniów)		
	jako przedmiotu obowiązkowego	jako przedmiotu dodatkowego	łącznie
dolnośląskie	2,44	0,71	3,15
kujawsko-pomorskie	2,72	0,52	3,24
lubelskie	2,65	0,49	3,14
lubuskie	2,59	0,48	3,07
łódzkie	3,41	0,51	3,92
małopolskie	3,69	0,89	4,58
mazowieckie	3,66	1,05	4,71
opolskie	1,92	0,92	2,84
podkarpackie	2,77	0,57	3,34
podlaskie	3,29	0,54	3,83
pomorskie	2,52	0,22	2,74
śląskie	4,91	1,06	5,97
świętokrzyskie	2,16	0,24	2,40
warmińsko-mazurskie	1,30	0,27	1,57
wielkopolskie	1,88	0,36	2,24
zachodniopomorskie	1,33	0,16	1,49

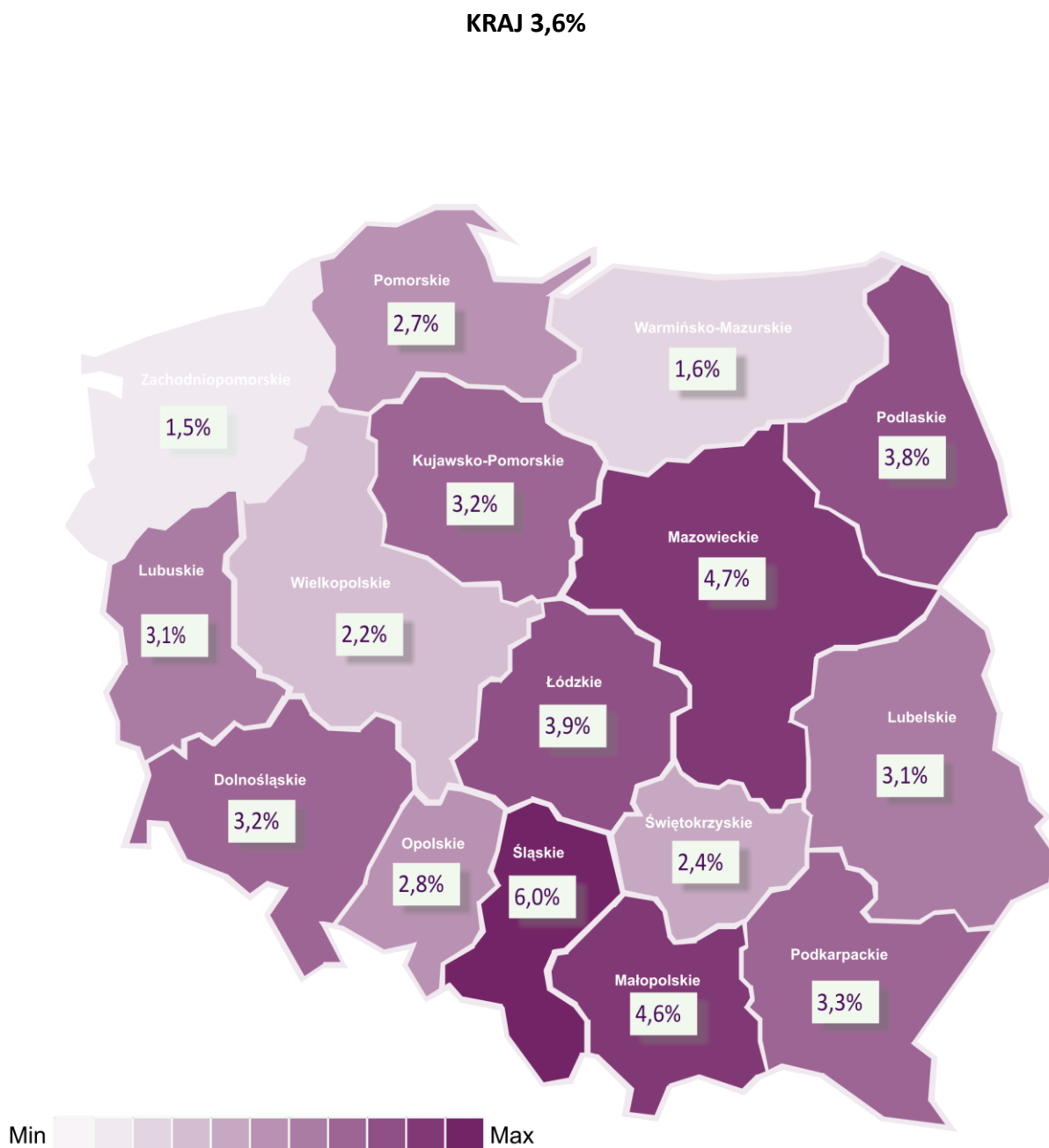
W nauczaniu języka francuskiego jako przedmiotu obowiązkowego w porównaniu z rokiem szkolnym 2009/2010 nie odnotowano znaczących zmian, a w nauczaniu jako języka dodatkowego odnotowano minimalny spadek o 0,17%.

Wykres G. Wskaźniki powszechności nauczania języka francuskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012

W minionym roku szkolnym, podobnie jak w latach ubiegłych, dwa województwa – śląskie i małopolskie – miały najwyższe wskaźniki powszechności nauczania języka francuskiego jako przedmiotu obowiązkowego. W nauczaniu tego języka jako przedmiotu dodatkowego najwyższe wskaźniki odnotowano w trzech województwach: śląskim, mazowieckim i opolskim. Łączny wskaźnik powszechności języka francuskiego w roku szkolnym 2011/2012 w stosunku do roku szkolnego 2009/2010, zwiększył się w jedenastu województwach; wartość wskaźnika nie uległa zmianie w województwie lubelskim, a w trzech: lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim odnotowano niewielki spadek. Rozpiętość skrajnych wartości wskaźników powszechności nauczania w kraju dla języka francuskiego wynosiła 4,5%. Najwyższy wskaźnik wystąpił w województwie śląskim 6,0%, najniższy w województwie zachodniopomorskim 1,5%. Krajowy wskaźnik powszechności nauczania języka francuskiego w minionym roku szkolnym w stosunku do roku 2009/2010 nie uległ zmianie.

Rysunek 3. Nauczanie języka francuskiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie, według województw w roku szkolnym 2011/2012

3.4. Język rosyjski

Rozkład powszechności nauczania języka rosyjskiego przedstawia tabela 20 i wykres H.

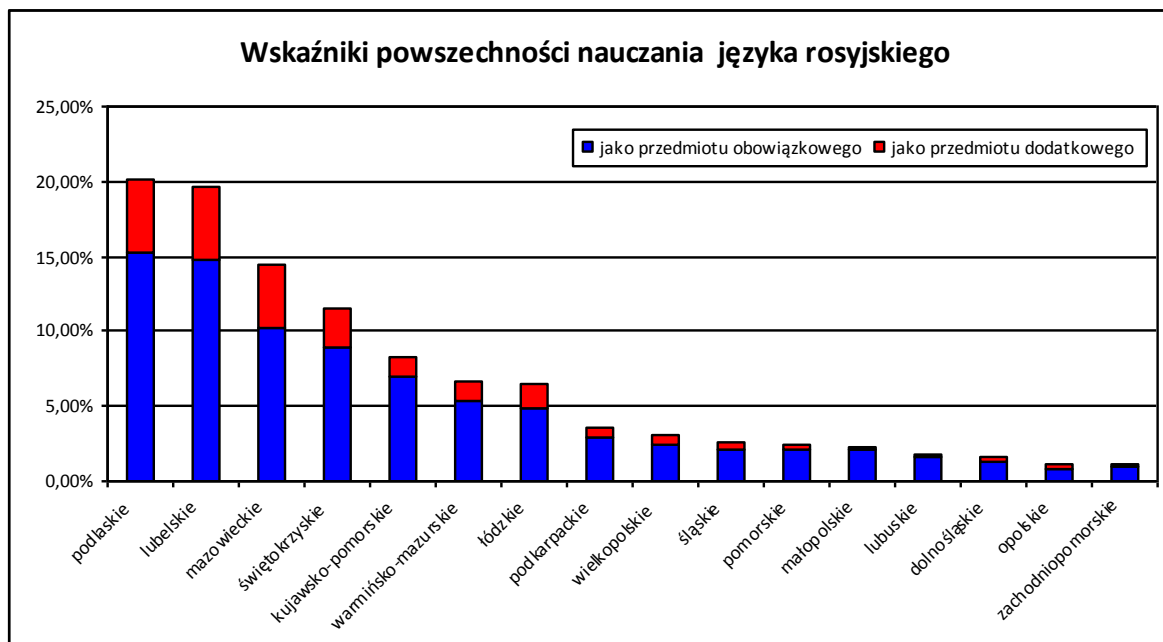
Tabela 20. Wskaźniki powszechności nauczania języka rosyjskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012

Województwo	Wskaźnik powszechności nauczania języka rosyjskiego (% ogółu uczniów)		
	jako przedmiotu obowiązkowego	jako przedmiotu dodatkowego	łącznie
dolnośląskie	1,29	0,31	1,60
kujawsko-pomorskie	6,95	1,36	8,31
lubelskie	14,73	4,97	19,70
lubuskie	1,62	0,19	1,81
łódzkie	4,88	1,56	6,44
małopolskie	2,07	0,20	2,27
mazowieckie	10,28	4,21	14,49
opolskie	0,81	0,33	1,14
podkarpackie	2,85	0,71	3,56
podlaskie	15,29	4,90	20,19
pomorskie	2,12	0,25	2,37
śląskie	2,06	0,46	2,52
świętokrzyskie	8,96	2,49	11,45
warmińsko-mazurskie	5,41	1,32	6,73
wielkopolskie	2,42	0,64	3,06
zachodniopomorskie	0,99	0,12	1,11

Rozpiętość wskaźników powszechności nauczania języka rosyjskiego łącznie, w roku szkolnym 2011/2012 wynosiła 19,1% (od 1,1% w województwie opolskim i zachodniopomorskim do 20,2% w podlaskim).

Przestrzenny rozkład powszechności nauczania języka rosyjskiego obrazuje wykres H.

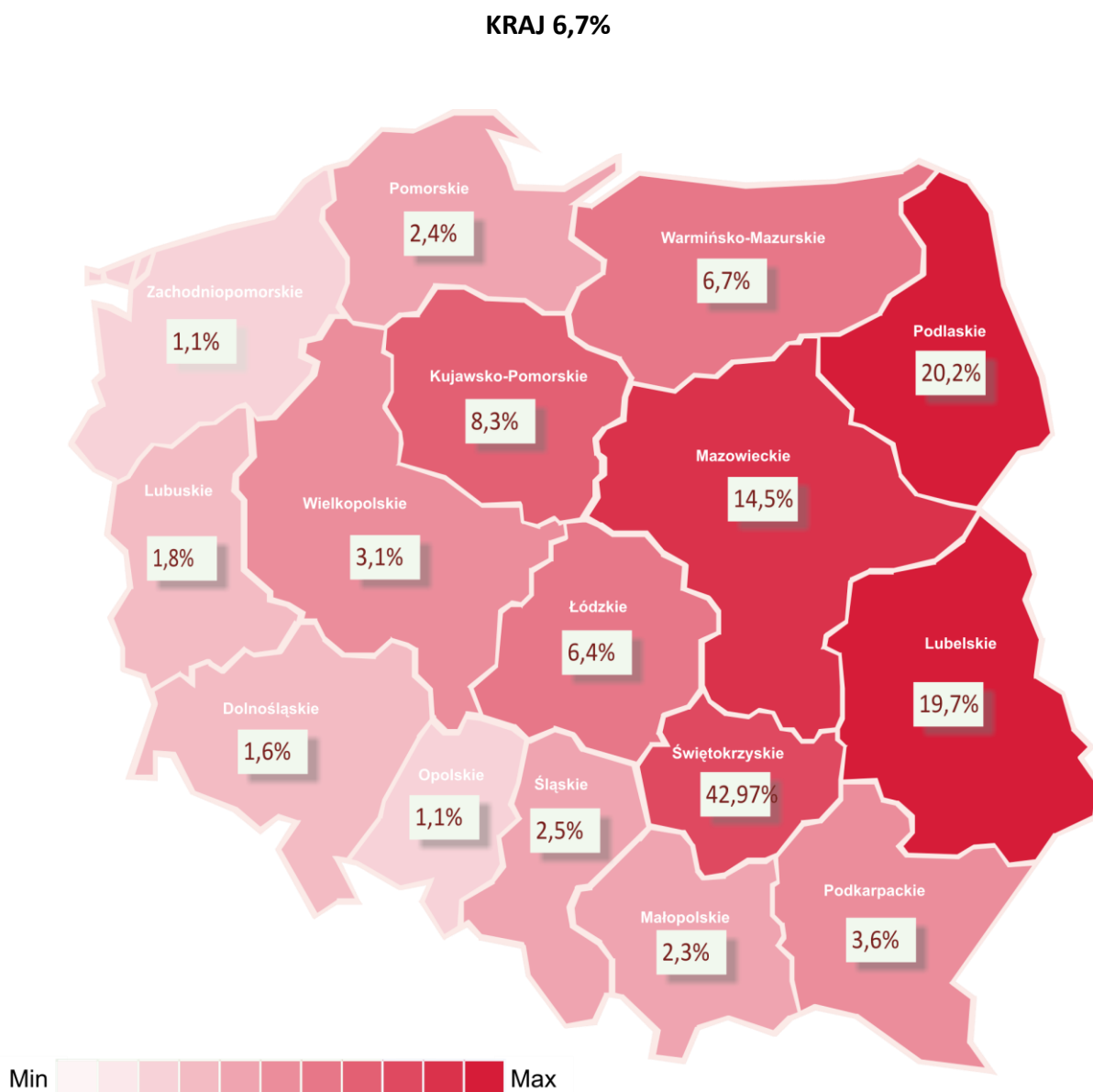
Wykres H. Wskaźniki powszechności nauczania języka rosyjskiego jako przedmiotu obowiązkowego, według województw w roku szkolnym 2011/2012

Najwyższy wskaźnik powszechności tego języka w zakresie nauczania zarówno obowiązkowego jak i dodatkowego wystąpił w województwie podlaskim i lubelskim.

Województwa o najwyższych wskaźnikach obowiązkowego nauczania języka rosyjskiego to: podlaskie (15,3%), lubelskie (14,7%), mazowieckie (10,3%). Najniższe wskaźniki powszechności nauczania języka rosyjskiego miały województwa leżące w zachodniej części Polski: zachodniopomorskie (1,1%), lubuskie (0,19%), małopolskie (0,20%).

Rysunek 4. Nauczanie języka rosyjskiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie, według województw w roku szkolnym 2011/2012

3.5. Język hiszpański

Rozkład wskaźnika powszechności nauczania języka hiszpańskiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego w roku szkolnym 2011/2012 obrazuje tabela 21 i wykres I.

Tabela 21. Wskaźniki powszechności nauczania języka hiszpańskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012

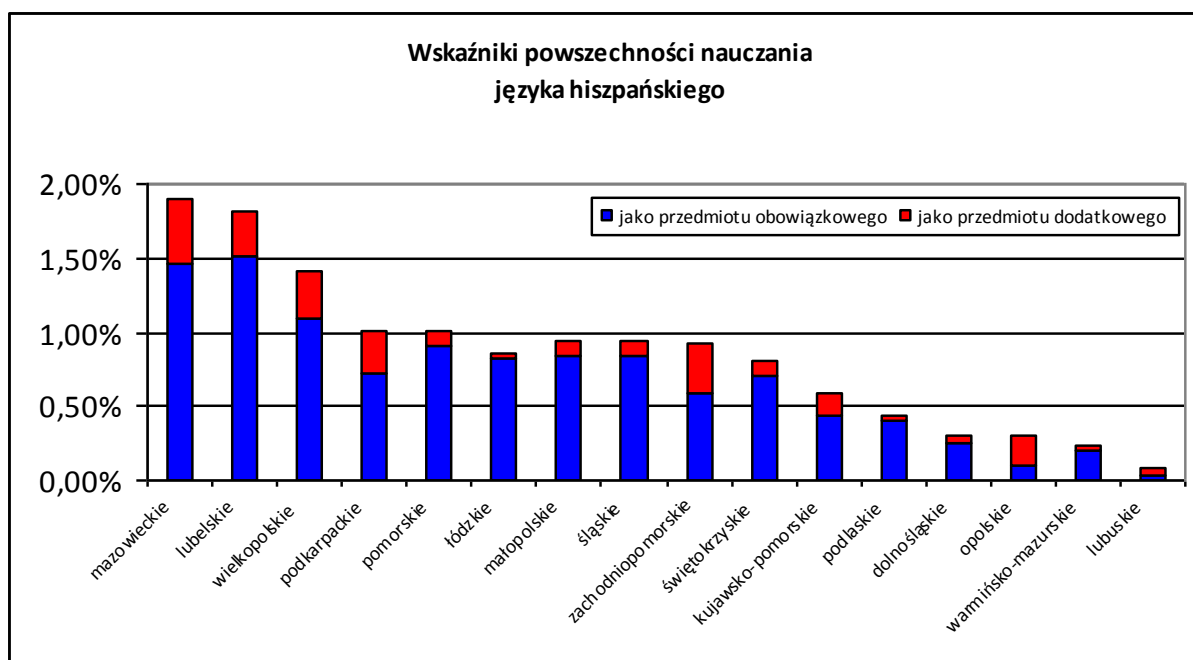
Województwo	Wskaźnik powszechności nauczania języka hiszpańskiego (% ogółu uczniów)		
	jako przedmiotu obowiązkowego	jako przedmiotu dodatkowego	łącznie
dolnośląskie	0,26	0,04	0,30
kujawsko-pomorskie	0,44	0,14	0,58
lubelskie	1,51	0,30	1,81
lubuskie	0,04	0,05	0,09
łódzkie	0,82	0,04	0,86
małopolskie	0,84	0,10	0,94
mazowieckie	1,46	0,44	1,90
opolskie	0,10	0,21	0,31
podkarpackie	0,72	0,29	1,01
podlaskie	0,40	0,03	0,43
pomorskie	0,91	0,10	1,01
śląskie	0,84	0,10	0,94
świętokrzyskie	0,71	0,09	0,80
warmińsko-mazurskie	0,20	0,03	0,23
wielkopolskie	1,10	0,31	1,41
zachodniopomorskie	0,59	0,33	0,92

W roku szkolnym 2011/2012 najwyższy wskaźnik powszechności wystąpił w województwie mazowieckim (1,9%) i wielkopolskim (1,4%). Najniższe wskaźniki powszechności nauczania

języka hiszpańskiego podobnie jak w roku szkolnym 2009/2010 zanotowano w województwach: lubuskim, opolskim i warmińsko-mazurskim.

Język hiszpański jest nauczany jako przedmiot obowiązkowy we wszystkich szesnastu województwach. Popularność jego jest mała, jednakże minimalnie wzrasta, a wartości wskaźników powszechności są dużo niższe niż dla angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego, czy francuskiego.

Wykres I. Wskaźniki powszechności nauczania języka hiszpańskiego w roku szkolnym 2011/2012

Rozpiętość skrajnych wartości wojewódzkich wskaźników łącznie dla języka hiszpańskiego wynosiła 1,8% i była wielokrotnie niższa od rozpiętości wskaźników innych języków obcych, analizowanych wcześniej w tym raporcie. Najwyższy wskaźnik wystąpił w województwie mazowieckim (1,9%), najniższy – w województwie lubuskim (0,1%).

3.6. Język włoski

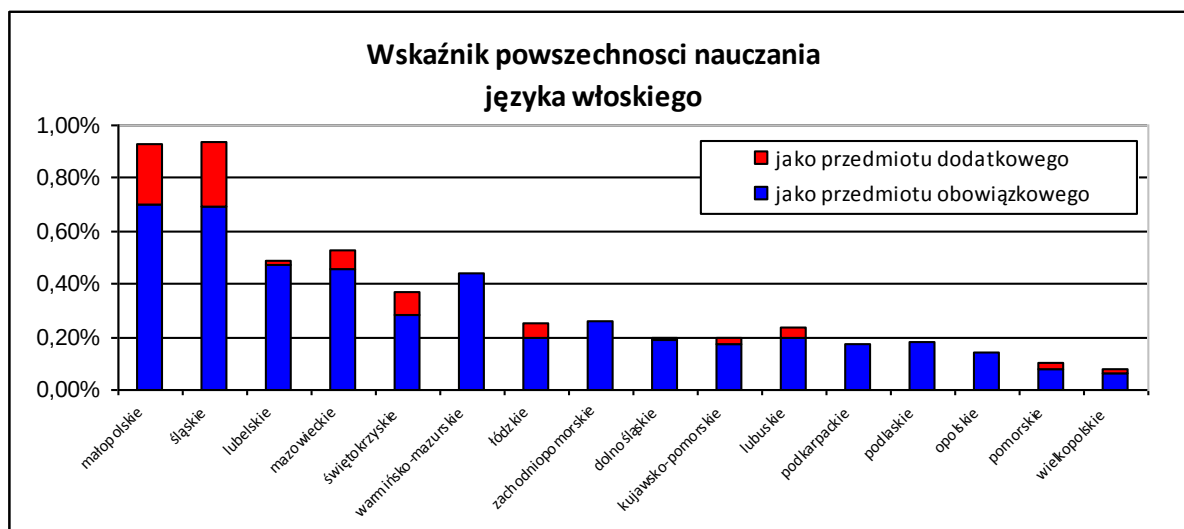
Rozkład wskaźnika powszechności nauczania języka włoskiego jako przedmiotu obowiązkowego w roku szkolnym 2009/2010 pokazuje tabela 22 i wykres J.

Tabela 22. Wskaźniki powszechności nauczania języka włoskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012

Województwo	Wskaźnik powszechności nauczania języka włoskiego (% ogółu uczniów)		
	jako przedmiotu obowiązkowego	jako przedmiotu dodatkowego	łącznie
dolnośląskie	0,19	0,01	0,20
kujawsko-pomorskie	0,17	0,03	0,20
lubelskie	0,47	0,02	0,49
lubuskie	0,20	0,04	0,24
łódzkie	0,20	0,05	0,25
małopolskie	0,70	0,23	0,93
mazowieckie	0,46	0,07	0,53
opolskie	0,14	0,00	0,14
podkarpackie	0,17	0,00	0,17
podlaskie	0,18	0,00	0,18
pomorskie	0,08	0,02	0,10
śląskie	0,69	0,25	0,94
świętokrzyskie	0,28	0,09	0,37
warmińsko-mazurskie	0,44	0,00	0,44
wielkopolskie	0,06	0,02	0,08
zachodniopomorskie	0,26	0,00	0,26

W roku szkolnym 2011/2012 najwyższy wskaźnik powszechności miało województwo małopolskie (0,9%) i śląskie (0,9%). W województwach mazowieckim i lubelskim wartość wskaźnika osiągnęła 0,5%. Najniższy wskaźnik powszechności języka włoskiego (0,1%) miały województwa: wielkopolskie, pomorskie i opolskie. W minionym roku szkolnym język włoski był nauczany jako przedmiot obowiązkowy we wszystkich województwach, ale popularność jego była mała. Wskaźnik powszechności nauczania dla całego kraju, wynosił 0,4% i wzrósł o 0,16% w porównaniu do roku 2009/2010.

Wykres J. Wskaźniki powszechności nauczania języka włoskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012

Rozpiętość między wartościami wojewódzkich wskaźników powszechności nauczania języka włoskiego wynosiła 0,8% i była wielokrotnie niższa od rozpiętości innych wskaźników analizowanych wcześniej języków obcych.

IV. WNIOSKI

Na przestrzeni dwóch analizowanych w raporcie lat szkolnych w całym systemie obejmującym szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne dominowało nauczanie języka angielskiego, którego w roku szkolnym 2011/2012 obowiązkowo uczyło się 91,6% ogółu uczniów. Dużo mniejszy odsetek uczniów uczył się języka niemieckiego 38,9%, rosyjskiego 5,1% i francuskiego 3,0%. W dalszej kolejności pod względem powszechności nauczania były języki: hiszpański 0,8%, języki z grupy „inne” 0,6%, łaciński 0,5% i włoski 0,3%.

Nastąpił wzrost nauczania obowiązkowego języków: angielskiego i niemieckiego – o 5,4%, nieznacznie rosyjskiego – o 0,6% i francuskiego – o 0,3%. Struktura powszechności nauczania pozostałych omawianych języków utrzymywała się na podobnym poziomie jak w roku szkolnym 2009/2010.

We wszystkich województwach najbardziej powszechnym językiem obcym nauczany w ramach zajęć obowiązkowych był także język angielski. W województwach zachodnich odsetek uczniów uczących się języka niemieckiego wynosił od 52% do 61%, natomiast rosyjskiego od 1% do około 2%. W województwach wschodnich odsetek dzieci i młodzieży uczących się języka niemieckiego wynosił 28%, rosyjskiego około 15%. W województwie mazowieckim również języka niemieckiego jako przedmiotu obowiązkowego uczyło się około 28% uczniów. W miastach i na terenach wiejskich w szkołach podstawowych najczęściej nauczany obowiązkowo językiem obcym był język angielski – przeciętnie 56% uczniów w miastach, a 37% na wsi. Następnym językiem pod względem popularności, w tym typie szkół, był język niemiecki (4% w miastach; 3,5% na obszarach wiejskich), w gimnazjach – 44% w mieście i około 25% na wsi. Języka angielskiego w gimnazjach w miastach uczyło się prawie dwukrotnie więcej uczniów niż na wsi (60% w mieście, a 33% na wsi). W przypadku wyboru języka rosyjskiego, zarówno w szkołach podstawowych jak i gimnazjach, uczniowie na wsi uczyli się go częściej niż w mieście. W szkołach podstawowych jest to odpowiednio 0,4% i 0,1%, natomiast w gimnazjach 4,6% i 3,2%.

W związku ze wzrostem liczby uczących się obowiązkowo języka angielskiego we wszystkich typach szkół, zmniejszyło się znacznie zapotrzebowanie na naukę tego języka w ramach zajęć

dodatkowych. W tej kategorii największą popularnością cieszył się język niemiecki (ponad 7%). Jedynie w szkołach policealnych dla młodzieży bardziej popularnym nadal był język angielski (14,2%). Pośród ogółu uczniów jako przedmiot dodatkowy język angielski (we wszystkich typach szkół) wybrało 2,1% uczniów, niemiecki – 7,2%, rosyjski – 1,6%, francuski i inne – 0,6%.

Odsetek uczących się poszczególnych języków w ramach zajęć obowiązkowych, w roku szkolnym 2011/2012 w porównaniu z rokiem szkolnym 2009/2010 uległ następującym zmianom: nauka dwóch języków przeważała w gimnazjach – 92,1% (nastąpił wzrost o 28,5%), liceach profilowanych – 95,3% (wzrost o 1,7%) i technikach – 92,5% (wzrost o 1,4%). Nie uległa zmianie i utrzymywała się na podobnym poziomie nauka jednego języka obcego w szkołach zawodowych – 90% uczniów (wzrost o 0,3%) i podstawowych – 83,3% uczniów (wzrost o 0,1%) oraz trzech języków obcych wśród uczniów liceów ogólnokształcących – 6,4% (wzrost o 0,2%).

W praktyce skala nauczania poszczególnych języków obcych nie wynika tylko z mniejszej czy większej ich popularności, ale także z możliwości kadrowych i organizacyjnych szkół. Wzrost liczby uczących się języków obcych jest skutkiem wdrożenia podstawy programowej, której efektem jest także zwiększenie liczby nauczanych języków, szczególnie widoczne w przypadku nauczania języka angielskiego.

Analiza rozkładu przestrzennego wskazuje, że powszechność nauczania poszczególnych języków jest często uwarunkowana geograficznie – w województwach przygranicznych da się zauważyć dużą popularność języka kraju sąsiadującego. Jednakże w większości województw powszechność nauczania języków obcych wynika głównie z możliwości kadrowych i organizacyjnych szkół.

Spis tabel

Tabela 1.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach ogółem w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	4
Tabela 2.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu dodatkowego we wszystkich typach szkół łącznie w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	6
Tabela 3.	Wskaźniki powszechności nauczania języków obcych w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012.....	7
Tabela 4.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	8
Tabela 5.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach podstawowych z podziałem na miasto i wieś w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	9
Tabela 6.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w gimnazjach w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	11
Tabela 7.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w gimnazjach miejskich i wiejskich w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	12
Tabela 8.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w liceach ogólnokształcących w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	14
Tabela 9.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w liceach profilowanych w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	16
Tabela 10.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w technikach w kraju w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	18
Tabela 11.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w zasadniczych szkołach zawodowych w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012.	20
Tabela 12.	Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach policealnych w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	21
Tabela 13.	Uczniowie uczący się języków obcych według liczby języków i typów szkół w roku szkolnym 2011/2012	23
Tabela 14.	Uczniowie uczący się języków obcych według liczby języków i typów szkół w roku szkolnym 2011/2012 (udział procentowy)	24
Tabela 15.	Uczniowie uczący się obowiązkowo języków obcych w poszczególnych województwach, we wszystkich typach szkół w roku szkolnym 2011/2012	26
Tabela 16.	Uczniowie uczący się obowiązkowo i dodatkowo języków obcych w poszczególnych województwach, we wszystkich typach szkół w roku szkolnym 2011/2012 w procentach	27
Tabela 17.	Wskaźniki powszechności nauczania języka angielskiego (według województw) w roku szkolnym 2011/2012	28
Tabela 18.	Współczynnik powszechności nauczania języka niemieckiego według województw w roku szkolnym 2011/2012	32
Tabela 19.	Wskaźniki powszechności nauczania języka francuskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012	35
Tabela 20.	Wskaźniki powszechności nauczania języka rosyjskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012	38
Tabela 21.	Wskaźniki powszechności nauczania języka hiszpańskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012	41
Tabela 22.	Wskaźniki powszechności nauczania języka włoskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012.....	43

Spis wykresów

Wykres A.	Nauczanie języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach ogółem, w roku szkolnym 2009/2010 i 2011/2012	5
Wykres B.	Wskaźniki powszechności nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2011/2012	10
Wykres C.	Powszechność nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego w gimnazjach w roku szkolnym 2011/2012	13
Wykres D.	Udział procentowy uczniów uczących się jednego i dwóch języków obcych według typów szkół w roku szkolnym 2011/2012	25
Wykres E.	Wskaźniki powszechności nauczania języka angielskiego w roku szkolnym 2011/2012	30
Wykres F.	Wskaźniki powszechności nauczania języka niemieckiego w roku szkolnym 2011/2012	33
Wykres G.	Wskaźniki powszechności nauczania języka francuskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012	36
Wykres H.	Wskaźniki powszechności nauczania języka rosyjskiego jako przedmiotu obowiązkowego według województw w roku szkolnym 2011/2012	39
Wykres I.	Wskaźniki powszechności nauczania języka hiszpańskiego w roku szkolnym 2011/2012	42
Wykres J.	Wskaźniki powszechności nauczania języka włoskiego według województw w roku szkolnym 2011/2012	44

Spis rysunków

Rysunek 1.	Nauczanie języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie według województw w roku szkolnym 2011/2012	31
Rysunek 2.	Nauczanie języka niemieckiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie według województw w roku szkolnym 2011/2012	34
Rysunek 3.	Nauczanie języka francuskiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie według województw w roku szkolnym 2011/2012	37
Rysunek 4.	Nauczanie języka rosyjskiego jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie według województw w roku szkolnym 2011/2012	40

